

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Asan/19/2017
Identifikačné číslo spisu: 6014200216
Dátum vydania rozhodnutia: 03.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6014200216.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a zo sudcov JUDr. Nory Halmovej a Mgr. Viliama Pohančeniča v právnej veci žalobcu: Ľubomír Hančárik - KOVO, s miestom podnikania Tekovské Nemce 8, IČO: 33 326 371, právne zastúpený: JUDr. Jozef Gajdoš, advokát so sídlom Obyce 307, proti žalovanému: Národný inšpektorát práce, so sídlom Masarykova 10, Košice, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. S/2013/03498 O-242/2013 zo dňa 26. novembra 2013, konajúc o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/126/2014-56 zo dňa 27. júla 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/126/2014-56 zo dňa 27. júla 2016 z a m i e t a.

Žalobcovi právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1.

1.1 Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. S/2013/03498 O-242/2013 zo dňa 26.11.2013. Žalovaný napadnutým rozhodnutím potvrdil rozhodnutie Inšpektorátu práce Banská Bystrica č.k.: 122/13-1.0/pok/r. zo dňa 23.09.2013, ktorým prvostupňový správny orgán uložil žalobcovi pokutu vo výške 2.000,- € podľa § 19 ods. 2 písm. a/ bod 1 zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii práce“) za správny delikt spočívajúci v porušení zákazu nelegálneho zamestnávania.

1.2 Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval, že v prejednávanej veci nebolo sporné, že fyzická osoba S. sa v čase výkonu inšpekcie práce (dňa 24.05.2013 o 9,50 hod.) u žalobcu

ako zamestnávateľa - fyzickej osoby nachádzala v priestoroch jeho prevádzky na ul. Pod kláštorom 450, v Hronskom Beňadiku a vykonávala tam balenie elektroinštalácie na ťažné zariadenia osobných automobilov, čo žalobca potvrdil vo svojom vyjadrení zo dňa 13.06.2013 k protokolu o výsledku inšpekcie práce zo dňa 10.06.2013. Žalobca nemal so S. B. založený žiadny formálny pracovnoprávny vzťah. Uvedené potvrdila i samotná S., keď uviedla, že pre kontrolovaný subjekt vykonáva balenie elektroinštalácie na ťažné zariadenia osobných automobilov a na otázku, že na základe akého právneho vzťahu túto činnosť vykonáva uviedla, že nemá nič.

1.3 Podľa názoru krajského súdu je nedôvodná námietka žalobcu ohľadne poukazovania na dohodu o absolventskej praxi zo dňa 30.10.2012 uzavretú medzi Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica a S. B. ako absolventkou školy, vedenou v evidencii uchádzačov o zamestnanie, v zmysle ktorej bolo menovanej zabezpečené vykonávanie absolventskej praxe u dohodnutého zamestnávateľa (Krajský úrad životného prostredia v Banskej Bystrici) s miestom vykonávania praxe na Obvodnom úrade životného prostredia v Žarnovici v termíne od 13.11.2012 do 12.05.2013 v počte päť pracovných dní v týždni a pri týždennom rozsahu pracovného času 20 hodín v čase od 8,00 hod. do 12,00 hod. Existencia tejto dohody, resp. vykonávanie absolventskej praxe vo vyššie uvedenom období a vo vymedzenom rozsahu pracovného času nepreukazuje, že S. nevykonávala, resp. nemohla vykonávať závislú prácu pre žalobcu, ktorej vykonávanie bolo preukázané dňa 24.05.2013 pri výkone inšpekcie práce.

1.4 Nedôvodná je podľa krajského súdu i ďalšia námietka žalobcu spočívajúca v tom, že činnosť, ktorú mala S. B. vykonávať, nebola vykonávaná sústavne, a teda neboli splnené podmienky pre posudzovanie jej činnosti ako závislej práce, a nejedná sa o nelegálne zamestnávanie. Zo žiadneho ustanovenia citovaných právnych predpisov nemožno vyvodiť záver, že podmienkou toho, aby sa zamestnávanie klasifikovalo ako nelegálne, je sústavné využívanie závislej práce.

1.5 V prejednáwanej veci bolo podľa krajského jednoznačne preukázané, že žalobca využíval závislú prácu fyzickej osoby S. B. vo svojej prevádzke v Hronskom Beňadiku pri balení elektroinštalácie na ťažné zariadenia osobných automobilov a u tejto osoby neexistoval žiaden dôvod ani pochybnosť, že by uvádzala nepravdivé a nepresné údaje a skutočnosti o vykonávaní práce pre žalobcu. S poukazom na uvedené je potom dôvodné konštatovanie správneho orgánu prvého stupňa, že zo strany žalobcu došlo k nelegálnemu zamestnávaniu tak, ako to bolo zistené pri výkone inšpekcie práce dňa 24.05.2013.

1.6 Záver oboch správnych orgánov, ktorý urobili a vo svojich rozhodnutiach ustálili, zodpovedá zásadám logického myslenia a je v súlade s hmotnoprávnymi ustanoveniami vyššie citovaných zákonov. Nebolo možné akceptovať námietku žalobcu vznesenú v priebehu administratívneho konania, že S. ako priateľku svojho syna považuje za blízku osobu (a podľa neho sa teda nejedná o nelegálne zamestnávanie), a to s poukazom na § 2a ods. 1 a 2 zák. č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávani a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 82/2005 Z. z."), v ktorom sú pre účely tohto zákona definované osoby, ktorých zamestnávanie u fyzických osôb - podnikateľov sa nepovažuje za nelegálne zamestnávanie a osoby, u ktorých vykonávanie práce pre fyzické osoby - podnikateľov nie je nelegálna práca. S. B. sa vo vzťahu k žalobcovi pre účely vyššie citovaného zákona nepovažuje za blízku osobu, a preto jej zamestnávanie u žalobcu treba považovať za nelegálne zamestnávanie. Žalobca ako súkromný podnikateľ zodpovedá za svoju prevádzku, za činnosť v nej a taktiež i za činnosť osôb, ktoré sa v nej nachádzajú. Nemožno preto akceptovať ani ďalšiu jeho námietku vznesenú v priebehu administratívneho konania, že S. B. sa do práce pustila z „dlhej chvíle“, keď čakala na jeho syna, pričom prácu poznala z predchádzajúcich návštev v dielni, keď videla ako žalobca túto činnosť vykonáva.

2.

2.1 Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalobca domáhal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky

rozsudok Krajského súdu v Nitre zrušil a rozhodol tak, že rozhodnutie žalovaného v spojení s prvostupňovým rozhodnutím ruší, z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP.

2.2 Žalobca namietal, že krajský súd nevzal do úvahy jeho tvrdenia o tom, že v prejednávanej veci sa nemôže jednáť o závislú prácu, keďže nespĺňa pojmové znaky závislej práce, ktorými sú okrem iných aj práca vykonávaná podľa pokynov zamestnávateľa, v mene zamestnávateľa, za mzdu alebo odmenu, vykonávaná na náklady zamestnávateľa, výrobnými prostriedkami zamestnávateľa.

2.3 Žalobca argumentoval, že S. B. sa v predmetnom čase nachádzala na pracovisku ako priateľka jeho syna, žalobca o jej prítomnosti nevedel, a teda nemohol jej prikázať a dať pokyny k výkonu práce pre žalobcu. Vzhľadom na druh a rozsah práce, ktorú údajne vykonávala sa nemôže táto práca posudzovať ako závislá práca, pretože nebola vykonávaná sústavne. Práca, ktorú mala vykonávať S. B. v čase kontroly bola vykonávaná prvýkrát v tomto roku a jednalo sa o 100 kusov tovaru. Táto skutočnosť podľa žalobcu nespĺňa podmienky závislej práce, vykonávaná mohla byť len na základe nepísanej príkaznej zmluvy.

2.4 Žalobca namietal nedostatočne zistený skutkový stav, krajský súd podľa neho nepreskúmal odvolanie v celom rozsahu, nedoplnil doterajšie konanie, hoci podľa vyjadrenia žalobcu bolo potrebné jeho tvrdenia preveriť a zistené vady odstrániť. Rozhodnutia správnych orgánov sú podľa žalobcu nezákonné a krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

3.

3.1 Žalovaný vo vyjadrení doručenom Krajskému súdu v Nitre dňa 09.11.2016 navrhol, aby kasačný súd podanú kasačnú sťažnosť zamietol ako nedôvodnú. Žalovaný sa v plnom rozsahu stotožnil s napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý považoval za vecne správny a zákonný. Napadnuté rozhodnutie žalovaného, ako aj prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu vychádzali zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci. Oba správne orgány podľa žalovaného dôsledne vyhodnotili všetky skutočnosti zistené počas výkonu inšpekcie práce a zároveň sa vysporiadali s argumentáciou žalobcu.

4.

4.1 Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ďalej len „SSP“) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach dôvodov podanej kasačnej sťažnosti § 440 SSP), kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 137 ods. 2 a 3 SSP).

4.2 Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

4.3 Podľa § 454 SSP, na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

4.4 Z administratívneho spisu žalovaného odvolací súd zistil, že v dňoch 24.05.2013, 05.06.2013 a 10.06.2013 bola u žalobcu ako u kontrolovaného subjektu vykonaná inšpekcia práce, zameraná na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania fyzických osôb v zmysle zákona č. 82/2005 Z. z. O kontrole bol spísaný Protokol č.: IBB-34-37-2.2/P-B25-13 zo dňa 10.06.2013. Kontrolou bolo zistené, že žalobca ako zamestnávateľ využíval dňa 24.05.2013 v prevádzke

ul. Pod kláštorom 450, Hronský Beňadik závislú prácu (balenie elektroinštalácie na ťažné zariadenia osobných automobilov) fyzickej osoby S. B., s ktorou nemal uzatvorený žiadny pracovnoprávny vzťah podľa Zákonníka práce a ani si za túto osobu nesplnil oznamovaciu povinnosť voči Sociálnej poisťovni. Žalobca v tejto súvislosti uviedol, že S. B. je priateľka jeho syna, v priestore prevádzky sa v inkriminovaný čas nachádzala z dôvodu, že jeho syn si plánoval opravovať auto. Žalobca v tom čase nebol prítomný v prevádzke. S. B. sa po chvíli začala nudiť a z dlhej chvíle začala baliť elektroinštalácie na ťažné zariadenia, ktoré boli porozkladané na stole. Žalobca uviedol, že S. B. nie je a ani nebola uňho zamestnaná, žiadnu prácu jej nepridieval, neplatil jej žiadnu mzdu, nebol medzi nimi vzťah nadriadenosti a podriadenosti. S. B. vykonávala od novembra 2012 do 12.05.2013 absolventskú prax v Krajskom úrade životného prostredia v Banskej Bystrici. Túto informáciu potvrdzuje Dohoda číslo: 205/257/§51/2012 o absolventskej praxi. S. B. v Zápisnici o podaní informácie zo dňa 24.05.2013 uviedla, že pre žalobcu ako kontrolovaný podnikateľský subjekt vykonáva prácu - balí elektroinštalácie na ťažné zariadenia osobných automobilov, so žalobcom nemá uzatvorený žiadny právny vzťah. Prácu vykonáva od septembra 2012, do prevádzky chodí asi raz za mesiac. So žalobcom sa dohodli na mzde 20,- € za odpracovaný deň, viac k veci nemala čo uviesť.

4.5 Inšpektorát práce Banská Bystrica na základe vyššie uvedeného uložil žalobcovi rozhodnutím č. k.: 122/3-1.0/pok/r. zo dňa 23.09.2013 pokutu vo výške 2.000,- € za správny delikt spočívajúci v porušení § 3 ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 2 písm. a/ zákona č. 82/2005 Z. z. žalovaný rozhodnutím číslo: S/2013/03498 O-242/2013 zo dňa 26.11.2013 potvrdil prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu o uložení pokuty a odvolanie žalobcu zamietol.

5.

5.1 Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 82/2005 Z. z., nelegálne zamestnávanie je zamestnávanie právnickou osobou alebo fyzickou osobou, ktorá je podnikateľom, ak využíva závislú prácu

a) fyzickej osoby a nemá s ňou založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu,

b) fyzickej osoby, má s ňou založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer podľa osobitného predpisu a nesplnila povinnosť podľa osobitného predpisu alebo

c) štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý nemá povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania a povolenie na zamestnanie, ak to vyžaduje osobitný predpis a ak medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak.

5.2 Podľa § 2a ods. 1 zákona č. 82/2005 Z. z., nelegálne zamestnávanie nie je, ak pre fyzickú osobu, ktorá je podnikateľom, vykonáva prácu jeho príbuzný v priamom rade, súrodenec alebo manžel, ktorý je dôchodkovo poistený, je poberateľom dôchodku podľa osobitných predpisov alebo je žiakom, alebo študentom do 26 rokov veku.

5.3 Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 82/2005 Z. z., právnická osoba a fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, nesmie nelegálne zamestnávať podľa § 2 ods. 2 a 3. Fyzická osoba nesmie nelegálne zamestnávať podľa § 2 ods. 3.

5.4 Podľa § 2 ods. 1 písm. a/ bod 4. zákona o inšpekcii práce, inšpekcia práce je dozor nad dodržiavaním právnych predpisov, ktoré upravujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.

5.5 Podľa § 7 ods. 3 písm. i/ zákona o inšpekcii práce, inšpektorát práce rozhoduje o uložení pokút podľa § 19, 20 a osobitného predpisu.

5.6 Podľa § 19 ods. 2 písm. a/ bod 1. zákona o inšpekcii práce, inšpektorát práce uloží pokutu zamestnávateľovi alebo fyzickej osobe za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania od 2.000,- € do 200.000,- €, a ak ide o nelegálne zamestnávanie dvoch a viac fyzických osôb súčasne, najmenej 5.000,- €.

5.7 Podľa § 21 ods. 3 zákona o inšpekcii práce, na konanie podľa § 4 písm. e/, § 6 ods. 1 písm. b/, d/ a

e/, § 7 ods. 3 písm. d/, e/, i/ a s/, ods. 8 písm. b/ a ods. 9, § 12 ods. 2 písm. d/ až f/, § 19 a 20 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, 26) ak tento zákon neustanovuje inak. Všeobecné predpisy o správnom konaní sa nevzťahujú na vydanie oprávnenia, preukazu, osvedčenia a povolenia podľa tohto zákona.

5.8 Podľa § 1 ods. 2 a 3 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, závislá práca je práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, v pracovnom čase určenom zamestnávateľom, za mzdu alebo odmenu. Závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.

6.

6.1 Kasačný súd v danej veci rozhodoval o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/126/2014-56 zo dňa 27.07.2016, ktorým bola zamietnutá žaloba podľa § 190 SSP. Predmetom súdneho prieskumu pred krajským súdom bolo rozhodnutie žalovaného č. S/2013/03498 O-242/2013 zo dňa 26.11.2013, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Inšpektorátu práce Banská Bystrica č. 122/13-1.0/pok/r. zo dňa 23.09.2013.

6.2 Základným účelom inšpekcie práce je kontrola dodržiavania pracovnoprávnych, bezpečnostných a iných súvisiacich právnych predpisov. Nelegálne zamestnávanie je upravené v zákone č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a samotný pojem nelegálneho zamestnávania je definovaný v ustanovení § 2 tohto zákona. Definičné znaky nelegálneho zamestnávania možno v zmysle § 2 ods. 2 písm. a/ zákona č. 82/2005 Z. z. vymedziť nasledovne:

- zamestnávateľom je fyzická osoba podnikateľ alebo právnická osoba,
- zamestnávateľ využíva závislú prácu fyzickej osoby,
- zamestnávateľ nemá s fyzickou osobou založený pracovnoprávny vzťah alebo štátnozamestnanecký pomer.

6.3 Kasačný súd v danej veci zastáva názor, že z doposiaľ zadovážených skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, je možné ustáliť záver, že žalobca sa dopustil nelegálneho zamestnávania fyzickej osoby podľa § 3 ods. 2 v spojení s § 2 ods. 2 písm. a/ zákona č. 82/2005 Z. z. Výjadrenie S. B. je konkrétne a možno z neho vyvodiť, či skutočne vykonávala pre žalobcu závislú prácu.

6.4 Zákonná definícia pojmu závislá práca je vymedzená ako práca vykonávaná:

- vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca (vzťah subordinácie),
- osobne zamestnancom pre zamestnávateľa,
- podľa pokynov zamestnávateľa,
- v mene zamestnávateľa,
- v pracovnom čase určenom zamestnávateľom,
- za mzdu alebo odmenu.

6.5 Účelom zákonnej definície pojmu závislej práce je stanoviť kritériá, aby v aplikačnej praxi bolo možné objektívne rozlišovať medzi prácou jednotlivca vykonávanou v pracovnoprávnom vzťahu a medzi inými pracovnými aktivitami jednotlivca, ktoré v pracovnoprávnom vzťahu vykonávané nie sú. Zákonník práce tzv. pozitívnym spôsobom vymedzuje rozsah pracovnoprávnych vzťahov, v akých môže byť závislá práca vykonávaná. Ide taxatívne o pracovný pomer a o obdobné pracovné vzťahy a o tzv. iné pracovnoprávne vzťahy; výkon závislej práce v takýchto iných pracovnoprávnych vzťahoch však môže byť len výnimočný a len za podmienok ustanovených v Zákonníku práce.

6.6 Z výpovede S. B. zo dňa 24.05.2013 možno s určitosťou vyvodiť, že v predmetnej veci boli

naplnené všetky znaky závislej práce. Možno ustáliť, že pre žalobcu vykonávala balenie elektroinštalácie na ťažné zariadenia osobných automobilov, a to bez právneho vzťahu, uviedla aj, že sa so žalobcom dohodli na odmene 20,- € za deň. Žalobca vo svojich vyjadreniach tvrdil, že S. uňho nebola zamestnaná, nebol medzi nimi vzťah nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, žiadnu prácu jej neprideloval, k odmene uviedol, že občas jej dal nejaké peniaze (od 20,- € do 50,- €), avšak za účelom zábavy, keďže je priateľkou jeho syna. S. v čase vykonávanej kontroly nebola príbuznou osobou žalobcu podľa § 2a ods. 1 zákona č. 82/2005 Z. z.

6.7 Kasačný súd vzhľadom k vyššie uvedenému vyhodnotil postup žalovaného ako aj prvostupňového správneho orgánu a ich rozhodnutia za súladné so zákonom.

6.8 Najvyšší súd v danej veci zastáva názor, že z doposiaľ zadovážených skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, je možné ustáliť záver, že žalobca sa dopustil nelegálneho zamestnávania fyzickej osoby podľa § 3 ods. 2 v spojení s § 2 ods. 2 písm. a/ zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní. Najvyšší súd teda s poukazom na vyššie uvedené dôvody podľa § 461 SSP zamietol kasačnú sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/126/2014-56 zo dňa 27.07.2016, keďže nezistil také poľahčujúce okolnosti, ktoré by mohli zmeniť záver správneho súdu.

7.

7.1 O náhrade trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 veta prvá SSP tak, že žalobcovi, ktorý nebol v konaní úspešný nepriznal náhradu trov kasačného konania. Žalovanému možno priznať náhradu trov kasačného konania len výnimočne (§ 168 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.